

PERIÓDICH VERMELL

:: SALUT PÚBLICA :: INTERESSOS POPULARS :: ARTS Y LLETRAS ::

DOS QUARTOS DE L'ANUMERO SUELTO: TRIMESTRE EN ESPANYA VUYT RALS: LO NUMERO SUELTO DOS QUARTOS: UNIO POSTAL SETE RALS TRIMESTRE: NUMERO SUELTO DOS QUARTOS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Ronda de l' Universitat, 96. BARCELONA

LOS COLABORADORES NO SE FAN SOLIDARIS MES QUE DE LAS AFIRMACIONES EMESAS EN LOS ESCRITOS FIRMATS PER ELLS: SOLS LA REDACCIÓ ES RESPONSABLE DE LO QUE NO VA FIRMAT

JA HI SOM

Sí, senyors, ja hi som; aquesta es la paraula. LA TRAMONTANA ja comensa á bufar per Barcelona.

Ja es ben vritat que en lo mon tothom hi ve plorant.

Nosaltres ¡ignocents! creyam que quan veuriam la primera llum ja correrian nous vents per tots los reconets d' Espanya, que deixarian respirar una miqueta mes lliurement á tothom.

¡Ilusiones engañosas livianas como el placer!

Totas aquellas ganas y promesas de neteja no han sigut mes que quatre pronóstichs d' un Saragossá de cuyna, que per agafar lo mánech de la paella era capás de prometre que faria baixar la lluna per guardar, dintre un cove, las murallas del Parque, ó cosa per l' estil.

Are sortim en que una cosa es lo prometre y l' altre menjar del tros.

Molt ben pensat.

A sants y á minyons... pierde pan y pierde perro.

¡Si se 'n necessitan de tramontanadas per netejar tots los fotos d' inmundicia!

Mes alto; aixó es somiar; y per aqueix camí fariam com los dentistas de plassa, que enrahan un dia seguit y no dihen res.

LA TRAMONTANA no te d' exposar programas, que prou digué en son prospecte.

Já estich veyent com mes de quatre farán los següents cálculs: — Setmanari catalá, avansat d' ideas com cap mes, que deurá volguer l' autonomia del municipi y que clava llenya á tot bitxo vivent, separatista segur. ¡Málehít separatisme!

Encar que aixó no sembli de la índole de nostre periódich, al pensar nosaltres que més que una qüestió política n' es una de nacional, creyém no está fora de lloch lo fer constar que desd' ara protestém de totas las acusacions que de separatistas poguessen tildarnos.

Los que aixís racionin pateixen de miopía, no hi veuhen mes enllá del seu nas, qual ombra

los molesta fins quan miran d' aprop, porque 'ls sembla un separatista.

¡Pobrets, jo 'ls compadeixo!

¡Curts de vista! Avesats á cremar incens á n' en Pau, en Pere ó en Berenguera, que está encarregat de pensar per ells, tal vegada porque además de curts de vista ho son de gambals, se creuhen, com los nens, que totes las cosas son igual mentres tingan la mateixa apariencia.

No, ignocents; no. Nosaltres no som separatistas. Avuy que 'l progrés tendeix en totas las esferas de la vida humana á la creació de grans centres ó entitats, nosaltres no volém pas dividir, sino multiplicar; y obehint á 'n aquestas ideas, som mes unionistas, molt mes que tots los unificadors del mateix ventrell de Espanya, puig desitjem que 's borrin las fronteras, que 'ls noms de nació sols serveixin per designar grans regions; anhelém que tothom sia germá, y volém, en una paraula, per patria, no sols Catalunya, sino Espanya, 'l mon. Ja veuhen si som mes unificadors que 'ls de Madrid.

Peró are no 's vajin á creure que cantarém los goigs de santa Centralisació; ¡ca! no senyors, no, ni pensarhi. Som enemichs dels pops y de l' absorció, y volém que tothom visqui per las forsas y medis de que disposi.

Aquí tenen en pocas ratllas quin es lo propósit de

LA REDACCIÓ

LOS EMPLEATS

En tots los cambis de situació política en Espanya, se diu que 'ls nous governants se veuhen tot seguit assetjats de gent que 'ls demanan empleos. La casa d' ells sembla casa de tothom, ahoht ni ells mateixos poden manejarhi.

Si 'm trobés en lo cas d' un d' aquestos governants, veyentme la casa plena de caras desconegudas, obriria un balcó y 'm posaría á cridar: ¡lladres! ¡lladres!

D' aquesta manera agafarian á tots los pretendents y de segur que després d' habérloshi pres la declaració, sino tots, la majoría d' ells foren condemnats, quan menys per tentativa de delictes.

Lo qui desempeña un cárrech, deu sapiguer desempeñarho, y si no 'n saub enganya al qui 'l paga, comet un delictes. Com que 'ls jutjes se

trobarian en que casi bé tots los agafats no sabrian per quin cap posarshi en l' empleo que solicitan, no hi hauria més remey, obrant en justicia, que condemnar á tots aquestos per tentativa del delictes d' engany.

Ja n' hi haurá alguns que sabrán la seva obligació, pero 'ls cassos excepcionals no fan la regla.

Aquesta es, que aixís com hi ha polítichs més ó menys avansats, que van ab sas ideas endavant fins més enllá ó més ensá, los que buscan empleo son més ó menys atrassats.

Aixó es una circumstancia molt essencial en la classe, sense que vulgui dir que es la única de que está adornada aquesta.

Los solicitants d' empleos, quan puján los seus van ab tants cumpliments y bons modos á solicitar que se 'ls enlogue en la nómina, que penso, y no crech enganyarme, que gastan allavors totas las bonas formas y modals, fins al extrem de que no 'ls queda ni una partícula d' urbanitat pera quan desempeñan l' empleo. D' aquí deduesch lo perquè en las oficinas públicas, per regla general també, sempre 'ns reben refunfunyant y ab cara de pomas agres, com si 'ls hi anessem á pendre la plassa. De segur que la causa es aquesta que he dit y no cap d' altra; porque l' amohinament de no fer res, no fora prou per ell sol porque 'ls oficinistas tinguessen tan mal humor.

Y aquí tenim un' altra circumstancia que sembla també sine qua non en lo ram que 'ns ocupa.

Encara aquestas duas qualitats, com son negativas, se concebeixen en una persona. Lo no estar enterat de lo que 's té de fer y no guardar las atencions degudas, pot molt bé existir en un mateix subjecte; lo que veig més difícil de possehir, es un' altra qualitat activa que noto en molts dels que son empleats de professió. Me refereixo á la qualitat de fer miracles.

Es veritat que aquest dó no 'l tenen tots, pero n' hi ha molts que 'l posseheixen d' una manera acabada.

Jo 'n coneixia un, que, net de descuento, cobrava vintidos duros y pico cada mes. Tenia dona, tres criaturas, dida, criada y estava abonat al teatro.

Del pis, se 'n feya divuit duros. Aixís es que ab quatre duros y alguns rals, se mantenian, calsaván y vestian set personas tot un mes, y encara 'n sobrava per diversions.

Francament, alló dels peixos y dels pans, ja ho trobo extraordinari, pero lo que 'ls hi he explicat d' aquell conegut meu, ja 's hi pot

posar al costat sense por de desempenyarhi un mal paper.

Posadas en relació aquestes tres qualitats, dues d'elles negatives, y l'altra activa, consti- tuixen la naturalesa d'aquest ser social; y un dia perque no sab lo que te de fer, un altre dia perque ja ha fet un miracle y no está obligat á més pel prompte, y un altre dia perque ha tingut un fort disgust ab un que l'ha tractat de gandul pel senzill motiu de no haberli despatxat en quinze dias lo que podia despatxarli en cinch minuts, se troba l'empleat ab la pena negra de no poguer treballar may; se veu condemnat al dulce far niente per mentres li dura l'empleo. Si n fá de llástima!

Que's creuen que no es res haberse d'estar quatre ó sis horas á l'oficina, llegint los diaris, donant unas quantas voltas pel edifici á fi de treure l'segament de las camas y fumant un cigarro darrera l'altre! Y al istiu ventat, y al hivern feste passá l'fret dels peus! Es un matament! Sinó que mirat de portas enfora, no sembla lo que es.

L'empleat, avans de serho ja ha de treballar pera conseguirho; quan ho es, ha de treballar pera conservarho; y quan deixa de serho, ha de treballar pera tornarho á alcansar. Es dir, que la definició exacta del empleat es: un subjecte condemnat perpetuament á travalls forsats.

Los que no sufren aquesta pena perpétua, encara s'queixan dient que si no fossen los empleats, s'acabaria aquesta plaga de expedienteig que te invadidas todas las oficinas.

No coneix cap queixa més infundada. Per que'ls fan los expedients? Per que'ls comensan los interessats?

Convinch en que l'abús del expedienteig es un mal, pero no s'dongui la culpa als que tenen de cursar los expedients; perque'ls encarregats d'aixó, convensuts sens dubte del mal, procuran que aquest no s'propague, fent que ja cada sollicitut s'omple de pols y trenyinas dormint lo somni de l'eternitat en la tomba del arxiu.

Després de tenir de passar tants travalls, no es estrany que l'empleat no sápigam més que de llegir La Correspondencia de España y escriure algun B. L. M. al seu superior, perque com deya un que escribia en una oficina pública en la secció de contabilitat, á un amich seu: «Si jo sapigués de comptes, poch fora empleat del govern.»

Conrat ROURE

FIL A L'AGULLA

A'n aquell que t' vulga di' qu'aném de mal en pitjor, y que ja arriba á fer por lo trasbals que s' veu veni' de miseria, dols y bulla, posalhi fil á l' agulla, posalhi.

Al que t' digui, amich ó vehí, perque'ls robos dels empleats son irregularitats quan eran robos aquí y ho serán allá ahont se vulla, posalhi fil á l' agulla, posalhi.

A'n al qu' es espatutxi per dir que la religió, mes que un fré, sol se un filó de trunfa, gastá y lluhí per certa gent de casulla, posalhi fil á l' agulla, posalhi.

Al que t' diga per quin fi la justicia s' sol torsar si una bossa sent sonar ó una groga veu lluhí del procés damunt la fulla, posalhi fil á l' agulla, posalhi.

Al que t' diga perque' l' si una jova ya donar al vell ab qui s' va casar, sent amiga d' un cosí que sovint hi va á fer bulla, posalhi fil á l' agulla, posalhi.

Al que t' diga que bon fi no pot portar lo devot, que fent sanctus tant com pot y, sent jove y volent lluhí, du cadena y cucurulla, posalhi fil á l' agulla, posalhi.

Al que t' diga que l' tragi de tants politichs com hi han, per la pátria sols ho fan,

mentre s' veu que pe' l' seu fi tot se pert y tot s' embulla, posalhi fil á l' agulla, posalhi.

Creume; á n' al que t' vinga á di' qu'aném de mal en pitjor, y que ja arriba á fer por lo trasbals que s' veu veni' de miseria, dols y bulla, posalhi fil á l' agulla, posalhi.

Frederich SOLER (PITARRA)

BELLAS ARTS

La escena passa á ca. n' Parés, aquella botiga del carrer d' en Petritxol convertida en elegant exposició de Bellas Arts.

—Com anem, Sr. Tomás! Vosté sempre tan campetxano. No hi ha res que li fassa abaixá' l' greix.

—Es natural; vosté no trobará may lo medi d' omplir las angulositats dels ossos. Si té un caràcter tan endemoniat! Pero parlem d'altra qüestió: ja sé que ha sigut Y. l' escullit pera revistero en Bellas Arts de La Tramontana. M' en alegro, home, m' en alegro. Quin programa més rabiós deu haber escrit ja! Y també dirá á sos lectors que ningú n' sab més que V., es natural, haurá fet com los criticchs de debó, que l' darrer que parla es lo més intel·ligent, imparcial, etc., etc. Ja s' ha acabat aquell temps en que s' deya: «Jo soch més sabi que aquest home. Ni ell ni jo sabem cap cosa extraordinaria; pero entre nosaltres dos hi ha la diferencia de que, mentres ell sé creu saber, encara no sab res; jo, que no sé res, res me crech saber. Ab aixó, donchs, encara que poch, jo soch un xich més sabi que ell, puig no crech saber lo que no sé!»

—Bé, vaja, deixis de discursillos; aixó es molt vell: al menos fa vint sigles que s' va escriure; ¿de qué serviria l' progrés? Ahir tothom era ignorant; avuy qui no es intel·ligent es perque no té disposició ó perque no vol. En pintura, per exemple, quan V. anava á las aulas, encara ningú sabia que existís l' escola impresionista, aqueixa manera de pintar que ompla' ls quadros de llum...

—¡Tableau! ja hi som. Qui li ha dit, home de Deu, que l' impresionisme era una escola, y que omplia de llum los quadros, y una pila més de cosas que m' han espatllat cinchentas vegadas lo timpano de las orellas de tant sentir las?

—Si vosté es un retrógrado en arts ni jo ni l' impresionisme no hi tenim cap culpa! ¿Potser V., que diu todas aquestas cosas, está conforme ab aquella etzegallada del criticcon de El Diluvio, sobre l' mérit de la Batalla de Tetuan que deixá abocetada l' inmortal Fortuny?

—Y molt conforme que hi estich, Sr. Llázter! jo no vaig reprobá altra cosa que l' llenguatge empleat en aquella qüestió. Y sápigam que so un admirador d' en Fortuny, que regonech en ell lo pintor de má més experta pera colorir, puig que per mi ningú ha pogut arrencar de la paleta la màgica del color y la llum que en sos quadros vessa pet tot arreu. Pero, vaja, confessi que la Batalla aquella no es més que una quiotada y prou. Vosté m' acusa de retrógrado; ¿qué s' ha afegurat? En arts so més demagogo que tots los impresionistas plegats, puig odio las reglas y sols m' atench al sentit comú sense deixarme portar per tal ó qual estil ó escola. Jo sé que l' talent per tot arreu s' expressa com á tal, pero aixó no priva que tingalas mevas simpatias á las escuelas de base sòlida y sá criteri.

—Ja no veig, V., está aterrat á la tradició y ningú l' treu d' aquí. Aquell quadre que ha exposat lo Sr. Planel·la Rodríguez, tampoch deu trobarlo bo, ¿eh?

—Hi ha molt que dirhi, home...

—Está clar; per V. res que siga nou li va bé. Justament ara aqueix estil de paisatge gris es la gran moda.

—Veli aquí, per mi, lo mal que té aquesta obra y l' seu autor. Estaria mellor sense la moda. ¡Ahont va, home, ab la confusió del primer terme, que deuria ser lo més rich del quadre!

—Miri que es una obra magnífica, encara que V. no ho cregui!

—Jo no li nego qualitats; li cito defectes. Y aixó que no parlo pas de la monotonía del segon terme, de l' hora poch á propòsit per representar la brema, y d' altres cosetas, perque fora feyna llarga. Me queixo del procediment, d' aixó que V. en diu estil, que á mi m' fa l' mateix efecte de la música alemana, la qual diuen que es molt bona, pero l' oído dels profans no ho creu aixís á pesar de la bondat académica que puga tenir.

—Veus aquells dos retratos del Sr. Caba? ¿quina diferencia, quin contrast causan al costat de La brema! En ells pot dirse que l' art está á l' alcans de todas las inteligencias, ab tot y no esser lo mellor que ha produhit lo pinzell del autor. Comparils ab aquest quadre y trobará que no sembla acabat. ¿Qué vol més? Vol que li parli en sabi pera convencé' l' ? Vol que li fassi l' anatomía del quadre com si s' tractes d' una llissó en tota forma?

—Miri: un d' aquestos dias, y no es faula, m' estava jo en lo taller d' aquell pintor impresionista que V. ja sab, quan entrá un amich seu, que es mitj artista, y li mostrá un quadret que acababa de pintar. Aqueix se l' miraba al revés y l' trobaba molt bo; l' autor feu notarli la distracció, posantli al dret, y llavors ja no li agradaba tant. ¿Qué li sembla! vol elogi major de las modas en l' art?

—Pero si aixó no passa en quadros com La brema! Ademés, no es impresionista.

—Bé, veliaqui una de las bonas condicions que té. Ja sé que no necessita l' espectador que li diguin lo que representa, regonech que hi ha dificultats vensudas y bon dibuix; m' agradan las montanyas del fondo, algunas de las figuras del primer terme, molt especialment las criatures que posan rahims al devantal de sa mare; pero, vaja, lo colorit es á la moda, la moda es passatjera, y en aquest cas tendeix á que l' art no sia comprés més que per los intel·ligents, quan es necessari que tothom l' entengui, ó sinó no té cap missió per cumplir. Lo mateix que á la pintura succeheix en la escultura.

Miris los dos bustos de barro exposats aquesta setmana per los Srs. Reynés y Atché; lo primer es ayrós, valent, ben modelat; l' altre també ho es bastant, pero s' inclina cap al cantó de la moda. Lo Sr. Atché fa servir lo pinzell per donar caràcter á l' obra, deixant rústega la superfície del barro; lo Sr. Reynés segueix la manera de fer del gran Carpeaux, que té bastant de nova, molt de seria, molt de sòlida y molt més de bella. En igualtat de circumstancias, tothom, entre obras d' abdós autors, esculliria las del Sr. Reynés, perque s' expressa d' una manera més senzilla.

—Pero no es tan artistica!

—Ho es més.

—S' equivoca.

—Si l' art y la bellesa existeixen en los carrerons irregulars, antichs y bruts, com deuen creure la major part dels artistas catalans que allí troban la seva inspiració, te rahó V.; pero si aquells llochs son sols un incident ple de variacions, pero no tan bell com un carrer modern, llavors s' equivoca. Y entengui que aixó lo mateix passa en la figura que en lo cas anteriorment citat. Lo que ara ns ocupa vritat es que s' refereix á procediment, perque tant en Reynés com l' Atché han presentat, per fortuna, dos tipos moderns, pero la posa de l' un y la de l' altre son fillas del modo que cada hu enten la bellesa y l' art.

—Bé; y que m' en diu d' aquest Mefistófeles de barro?

—Me sembla molt bé, pero com per la seva colocació se l' ha de mirar á vista de pájaro, no puch dirli sinó que l' seu autor ha sapigut treure bon partit.

—No s' veu pas res més de nou per aquí, ¿eh?

—Encara gracias que sia tan abundant la exposició de aquesta setmana.

—Donchs passihobé, si s' queda, que se m' ha fet tart sense notarho. Fins un altre dia.

Conversa taquigrafiada per

K.

RATXADAS

Lector; jo m' esplico clar, que cada hu al mon, te cent papers que representar, y trio l' de retallar sens por del dir de la gent.

Amanida l' estisora, fillet, ja cal que t' preparis, qu' es un eyna talladora que fins mossega traydora... prou que ho saben los diaris.

Ó sino, parli l' mes vell; á n' aquet l' hi llueix la pell, no hi ha ningú que l' acusi; pero per ço, ¿deixa ell de se l' diari d' en Brusi?

Retallarho es necessari... veurás, cosa ben senzilla: llegeixne una gacetilla, y digas si es lo diari: «La novena maravilla...»

La Crónica, ja m' contenta, pero may puch saber jo com se sosté y s' alimenta, si es per obra de Baró ó bien milagrosamenta.

Desde l' Ter fins al Danubi, desde l' Etna á lo Vesubi, tots aquells ab qui he parlat, m' han dit ben clar que l' Diluvi es sols un paper nullat.

Jo no sé fins á quin punt, la rahó l' s' faffa ó l' s' sobra; ell no es amich del que cobra, ab los liberals va junt, fins diu que defensa al pobre...

Pero ataca al concejal, y al cantante teatral del sol fa baixar al re... Si es Diluvi universal, no hi veig l' arca de Noé.

La Gaceta, d' una estrella segueix la llum, molta ó poca; va y vé com cabra novella, fent sonar per tot l' esquella y saltant de Roca en Roca.

La Publicitat, rival no te, ni entre las espasas; la tem mes d' un general, y alegre anant per las Casas sempre fa cara Pascual.

Lo Correu, ab ronca veu diu: «Correu á la montanya;» pero ja la gent no l' creu, perque es sabut qu' en Espanya va atrassat sempre l' Correu.

Lo Diari aixeca l' gall, pega als altres cops de mall, y molts en reb si convé; pero m' agrada, perque es dels altres al mirall.

Sense discutir principis va be La Correspondencia, quan no ha d' aná á l' Audiencia. Y l' Municipio? vol ciencia, defensar certs municipis.

La Renaixensa s' sosté sense teme l' temporals; catalanista de be, en lo porvenir, potsé no hi veu mes que l' Jochs Florals.

Finalment, per acabá, La Vanguardia ns diu: ¿quiéu va?